

64 mars 2017

på Ljungen

Pris 25 kr

Neumanns i Ljunghusen

KULTURFÖRENINGEN **Calluna**
DÅ OCH NU PÅ LJUNGEN

Familjen Neumanns i Ljunghusen

Familjen Neumanns hus i Ljunghusen »Villa Optimism« fyller 100 år!

Villa Ljung-Villa Optimism-Villa Christina, kärt barn har många namn. 2017 fyller vårt familjehus 100 år!

Grundhuset byggdes av familjen Ljung 1917 och var från början ett litet sommarhus som då bar namnet Villa Ljung. Det gästades ofta av stora poeter som Hjalmar Gullberg och Anders Österling. Även Frans G. Bengtsson kom på besök och skaldade på glasverandan som idag ser precis likadan ut som den gjorde då. Så här skrev Hjalmar Gullberg 1927 i en bok han skänkte till värdinnan i huset. »Med tack för en ljuvlig vila i Villa Ljung«.

Den nästa ägaren disponent Holmberg gav huset namnet »Villa Optimism«.

Vi i familjen Neumann hamnade i Ljunghusen tack vare Alice Babs. Min far Ulrik turnerade med Alice som då bodde hos några släktingar på Störvägen i Ljunghusen. Tack vare dessa fick vi hjälp med att hitta ett hus att hyra över sommaren. Min svenskfödda mor Christina blev så förtjust i huset att hon lyckades övertala far att köpa det. 1966 byggdes huset till och vi flyttade från Köpenhamn till Ljunghusen. För mig och min syster Ulla »Sniff» var det ingen höjdare att plötsligt sitta i en mörk tallskog »in the

Ulrik Neumann med sonen Mikael.

middle of nowhere«, därför blev det för min del väldigt mycket gitarrövande, vilket jag senare i livet har haft stor glädje av.

Mina föräldrar bodde i Ljunghusen tills dom båda gick bort i mitten på nittio-talet. Min fru Agneta och jag bodde därefter i huset på somrarna innan vi 2007 flyttade från Malmö och bosatte i Ljunghusen. Vi gjorde då åter en tillbyggnad. Huset fick bland annat en ny stortvättstuga och en musikstudio.

Kulturhus

Att kalla vårt hus för ett kulturhus

är ingen överdrift. Genom hundra år har huset gästats av allehanda konstnärer, artister, poeter, författare, skådespelare, musiker och annat »löst folk«.

Jag har för skojs skull gjort en diger lista över alla danska, svenska och utländska kulturpersonligheter som genom åren besökt Villa Optimism. Listan sitter på dörren i vår gästtoalett och väcker många roliga minnen.

Tutta Rolfs berättelser från hennes filmkarriär och äktenskap med Ernst Rolf. Filmstjärnan Karin Ekelunds ständiga besök tillsammans med maken, NK-ägaren Ragnar Sachs. Stig Olin som ofta, objuden, dök upp och förgyllde tillvaron för oss, inte minst de gånger han hade med sig sin sanslöst vackra dotter Lena. Den amerikanske jazzpianisten John Lewis, från gruppen Modern Jazz Quartet, förtvivlade försök att begripa min mormors långa ointressanta musikhistorier på obegriplig »engelska«. Den danska stjärnskådespelerskan »Sitter», som gifte sig på vår glasveranda med sin Peter. Prästen Theander förrättade vigseln och paret knäade ner på mors lilla fotpall, medan far satte

Ulrik Neumann njuter av solen på verandan.

Villa Optimism i sin nuvarande skepnad.

igång grammfonen med Mendelsohns bröllopsmarsch. Stig Järrels fantastiska fabulerande middagstal och Siw Erics syrliga kommentarer. Nils Poppe och mors samtal om deras gemensamma filmtid på SF. Våra nattliga musikstunder med pianister som Gunnar Svensson »Helmer Bryd«, tyska jazzgiganten Poul Kuhn mfl. Jaques Werups försiktiga klarinettspel till fars drivna gitarrkomp. Björn Ranelid oefterhärmliga skratt vid grillen.

En sanslös fotografering till en julshow, en het sommardag i vår trädgård, med undertecknad,

Ann-Louise Hanson och revykungen Kent Nilsson. Tomtekläder, julskinka och en av våra granar klädd med plastsnö ... phu ...

Regissören Hasse Ekmans fantastiska teaterhistorier, kräftkalas med operaparet Edith Oldrup och Sigurd Björling som sjöng snapsvisor så det ekade i tallkronorna. Åke Catos otroliga operettparodier vid midsommarstången, superdrag-

spelaren Lars Holm och mästeroxofonisten Helge Albins konsert på vår gräsmatta, norska Wenche Myhres oefterhärmliga skratt, härliga besök av Svend Asmussen, Adde Malmberg, Danne Stråhed, Lasse Berghagen, Gary Engman, Staffan Wictorin, Jan Sigurd, Anna-Lena Brundin, Stefan Ljungqvist, Eva Rydberg ... mfl. mfl.

Inspelningsstudio

Sen vi flyttade in i huset 2007 har det blivit otroligt mycket skapande i våran studio! Roliga år med »Semestersabotörerna« Sven Melander, Tommy Juth och Peter Berglund. Som resulterade i över 100 nya originalnummer i sex sommarshower. Fem egna soloshower, skivarbete med ett stort antal folklustspel till bla. Eva Rydbergs sommarföreställningar på Frederiksdalsteatern. Inspelningar av ett tiotal CD-skivor med fantastiska musikanter som Göran Söllscher, Mats Bergström, Hasse »Kvinnaböske« Andersson,

»banjofantomen« Magnus Edring, Claus Asmussen (Svends son), stråkkvartetter, blåsensemblar mm.

Att få bo och verka i en sån fantastisk miljö är otroligt inspirerande! I skrivande stund jobbar jag och min son Tobias med en ny CD-produktion som bär arbetsnamnet »Andra sånger från Näset«! 2004 gjorde vi nämligen en CD »Sånger från Näset« med material av olika poeter och kompositörer som alla hade anknytning till Näset. Den CD:n blev en stor succé så nu kommer efter 13 år en »tvåa« på samma tema!

Det känns extra roligt att ge ut den CD:n just detta år då vår Villa Optimism fyller 100 år!

Mikael Neumann

Översvämningen på Falsterbonäset

En kraftig översvämning drabbade de nordliga delarna av Falsterbonäset den 4 januari 2017. Enligt SMH I:s mätstation i Skanör steg vattnet från under 20 cm till 153 cm över medelvattenytan från morgonen till 18-tiden. Därefter började vattnet långsamt sjunka.

Värst drabbades de åda hamnarna i Skanör och Falsterbokanalerna med omgivningarna. I Skanör steg vattnet över hamnens bryggor. Dessa täcktes med tång. På norra sidan bröt vågor över piren i den starka nordliga vinden och hamnvägen översköldes med så mycket vatten att den tillfälligt fick stängas av. På södra sidan av hamnen steg vattnet upp till restaurant Badhyttens grund och livräddningstornet kringgärdades av havet. Vid Slusan steg vattnet upp på slussporten ända till ca 50 cm under dess övre kant. Norr om hamnvägen översvämmades parkeringsplatsen helt och vid Borgmästarestigen steg

vattnet något upp på hustomterna. Även vid Skanörs slottsruin och vid Bredeväg steg vattnet oroväckande.

Vid Falsterbokanalens hamn översvämmades både östra och västra pirarna (se foto) samt båtuppställningsplatsen vid östra pirarmen. Vattnet trängde även in under höghusen väster om kanalen i Ljunghusen invid det detaljplanerade området i N. Ljunghusen väster om höghusen. Strandängan norr om cykelvägen (banvallen) invid det detaljplanerade området översvämmades helt. Med tanke på det inträffade, kan man starkt ifrågasätta om de planerade bostadsområdena vid Falsterbokanalerna och N. Ljunghusen skall bebyggas.

Vattnet steg upp till dynerna längs stränderna på näsets västra strand samt vid södra stranden mellan Falsterbo och Kämpinge. Dynerna skadades inte i nämnvärd utsträckning.

Den beskrivna översvämningen är inte den högsta dokumenterade i sen tid. Den högsta, som är väl känd, nådde ca 2,4 meter över medelvattenytan i Skanör den 13 november 1872. Vattenståndet finns markerat med en minnessten nära Skanörs rådhus. Stormfloden raserade då åtskilliga hus i Skanör.

Under 1900-talet och början av 2000-talet har flera kraftiga våldokumenterade översvämningar ägt rum. Flygsanddynerna mellan Ugglenabben och Strandbaden utsattes för kraftig erosion såväl 1957 som 1967. Nyårshelgen 1974 orsakade högvatten och mycket stark vind från nordväst att klitterna från Nabben i söder längs stora delar av Flommen raserades. Falsterbo fyr kom då farligt nära stranden.

I Ljunghusen var området väster om Stenudden särskilt utsatt för

Fotot visar västra piren på Falsterbokanalens hamn översvämmad kl.15.45 den 4 januari. Foto Ulla Kristina Eriksson.

den 4 januari 2017

havets abrasion vintern 1988-1989 då 15 badhytter försvann i havet eller blev förstörda. I slutet av 2004 och under vintern 2006-2007 bröt vågorna ned en del av dynerna i Kämpinge, Ljunghusen, södra Falsterbo och Skanör. Samtidigt ödelades stora delar av Skånes sydkust.

Snabba, mindre vattenståndsväxlingar från lågvatten till högvatten är vanliga och sker vid ändringar i vindriktning och vindstyrka. Även mycket större växlingar äger emellertid rum. En av de större händelserna 2001 då vattnet steg från 149 cm under medelvattenytan den 15 november kl.17 till 127 cm över på följande dag kl.06. Det innebar ett omslag på mer än 2,5 meter inom 13 timmar och en stigning med mer

än 20 cm i timmen.

De återkommande översvämningarna äger rum då kraftiga, långvariga vindar från nordväst-nordost pressar Östersjöns vatten mot Öresund och de danska sunden i söder. Det orsakar lågt vattenstånd i norra Östersjön och högt i söder, där sunden inte förmår tömma ut vattnet. Omvänt blir det lågt vattenstånd i södra Östersjön och i Öresund söder om bron vid långvariga vindar från sydliga väderstreck. Då blir det högt vattenstånd i norra Östersjön och längs västkusten.

Erosionen av dynerna, längs Flommens strand i väster och från Falsterbos södra strand till Kämpinge, händer främst då högt vat-

tenstånd vid nordliga vindar snabbt drabbas av en växling till kraftiga vindar från söder till sydväst. Dessa dyner drabbades emellertid inte den 4 januari i år på grund av att vinden behöll sin nordliga riktning såväl under som efter översvämningens kulmen.

För att skydda våra stränder från obehagliga överraskningar bör Vellinge kommun snarast möjligt förstärka och bygga ut skyddsvallarna. Enligt den plan som kommunen antog 2011 skall dessa på 5-10 års sikt höjas och byggas upp till 2,1 meter över medelvattenytan. Det är hög tid att göra det nu.

Bertil Ringberg

Hänt sedan sist

Bildbanken

Vår bildbank har blivit mycket uppmärksammasad och enligt statistik hade vi t.ex. den 11 januari 1789 besök.

Genom tekniska kompletteringar går det nu snabbare att komma fram till de bilder man vill se.

Det är ett storartat intresse och vi försöker bygga vidare, bla med att sätta text på bilderna och vi försöker nu skanna en del glasplåtar för att komplettera bildbanken.

Arbetet med detta är rätt tidskrävande och kan fn inte göras utan spec kostnader.

Utställning i sommar

Vi planerar en utställning kring temat *ALLT om bad* i Skanörs biblioteks hörsal från den 1 juni till den 31 juli.

Utställningen då öppen på bibliotekets ordinarie öppettider. Det blir en exposé med badbilder och semesterbilder från vårt rikhaltiga bildmaterial. Utöver bilderna har vi tänkt att skapa en badplats med allt vad den tillhör.

Tänkebänk

Vår tänkebänk är på plats vid stranden vid vattenskiidskolan mot läget. Vi valde att gravera in några radet ur Evert Taubes »Så skimrande var aldrig havet«

Vi kan kanske ha en liten invigningsceremoni senare i vår.

I samband med detta Kämpinge evenemang vill vi påminna om vår bok om Kämpinge.

Gamla Kämpingebor får en nostalgisk resa och unga »jaså var det så det var« upplevelse. Boken finns på våra vanliga försäljningsställen: biblioteken, Asps bokhandel, ICA Toppen, Färgaffären i Höllviken och kostar 170 kronor.

**Så skimrande var aldrig havet
Och stranden aldrig så befriande,
Fälten, ängarna och träden, aldrig så vackra
Och blommorna aldrig så ljuvligt doftande**

- Evert Taube -

Denna bänk är sponsrad av Kulturföreningen Calluna

I dessa tider ... en påminnelse ...

Några av de båtar som användes för att transportera danska flyktingar till Sverige

I en skrivelse till Chefen för Malmö kustdistrikt skriver kustuppsyningsman KE Svensson: Skanör den 6 mars 1942.

»Undertecknad får härmed meddela att lotsförman O Stenström kl 1830 observerade tre man ute till havs på isen.« Några man sjösatte en snipa och de rodde ut, de nödställda signalerade SOS genom ficklampor. Isen var starkt och man bedömde att man inte kunde ta sig ut och man återvände kl 2030 till Skanör. Några signaler från de nödställda såg man inte mer.

Dagen efter rapporterades att man såg tre personer ute på isen. »Almgren och båtbiträdet Silfberg samt undertecknad begåvo oss till hamnen där i vi iordninggjorde en mig tillhörig båt som vi forslade till den fasta iskanten varifrån Almgren, Silfberg och undertecknad startade emot den person på isen som var oss närmast land. Färden var svår på grund av den is som bildats under natten och någon öppning i isen fanns icke varför

vi måste arbeta oss fram medelst att sönderbråka isen. Under tiden fortsatte de andra två nödställda att gå i sydlig riktning varför avståndet mellan den närmaste och de andra två växt till mellan 1-2 distansminuter. Efter en tid, vid notiden anlände en autigiros från Malmö. Då befunno vi oss cirka 300 meter från den närmaste nödstälde. Autogiron flög bort till de andra två och kastade ned mat och kaffe. En av dem var så svag att han inte kunde ta emot paketet trots att det låg alldeles intill honom. Vid tiotiden tog vi ombord den nödstälde. Militär hade kommit på platsen och forslade honom till lotshuset. Han hetter Erik Möller och var hemmhörande i Köpenhamn. Han hade en revolver med fem skott. Han uppgav att de tre rymt från Danmark och uppgav sig vara politisk flykting.

Under tiden observerades att en av de två kvarvarande tog sig fram mot Falsterbo fyr. Cirka två distansminuter från land gick han ner sig i en vak. Han kom upp med halva kroppen men sjönk igen och blev borta. Den andre syntes sedan liggande på isen bredvid de nersläppta paketen oförmögen att resa sig.

Bägge rapporterades döda.

Kustuppsyningsman Karl Svensson har i olika sammanhang förekommit i texter om livet i Skanör kring 1940 talet och kring hans arbete. »Det var förstås mest danska flyktingar som kom till Skanör, mot slutet en del tyskar, men allra flest danska judar.« Det blev flera flyktingar ju längre kriget led och tyskarna införde hårdare regler i Danmark. Under de sista åren 40-50 flyktingar per natt hörde inte till ovanligheterna. »Till en början vågade inte flyktingarna gå direkt till Skanörs hamn utan steg i land antingen mellan Skanör och Falsterbo eller i Falsterbobukten. Flyktingbåtarna utgick i regel från skogarna kring Rödving där det fanns de präktigaste gömställena. Många hade legat och tryckt i flera dygn innan det blev deras tur att skeppas över. Många hade de hårdaste strapatser bakom sig, men i allmänhet var de dock inte särskilt medtagna, trots att trafiken var som livligast mitt i vintern under mörker«.

Flyktingbåt som länge låg kvar vid sydvästra piren i Falsterbokanalerna Foto: Anders Nyborg 1958.

Man kan konstatera att alla slags båtar användes i dessa överskeppningar. Många båtar återkom ofta och det kan i flera fall kallas för ren »passagerartrafik«. Man kan kanske inte med dagens mått kalla dem »flyktingsmugglare«. Båtarna kom oftast före midnatt. De skulle ju försöka vara tillbaka innan det blev ljus så ingen saknade dem. Betel i Skanör var en flyktingsmottagning, där det fanns ett 20-tal bäddar. Där hade vänliga damer i lottauniformer dukat och bäddat, Flyktingar fick också ofta husrum i privata familjer i Skanör. »Jag hade åtskilliga flyktingar hemma hos mig. Till en början visste man inte riktigt hur generös man skulle vara och hur långt man skulle våga gå med hjälpsamheten, men efterhand fick man klara direktiv från

Några av de danska båtar, som användes för att transportera danska flyktingar över till Sverige, ligger förtöjda i Malmö hamn. På kajen två svenska poliser i samspråk med en av skepparna.

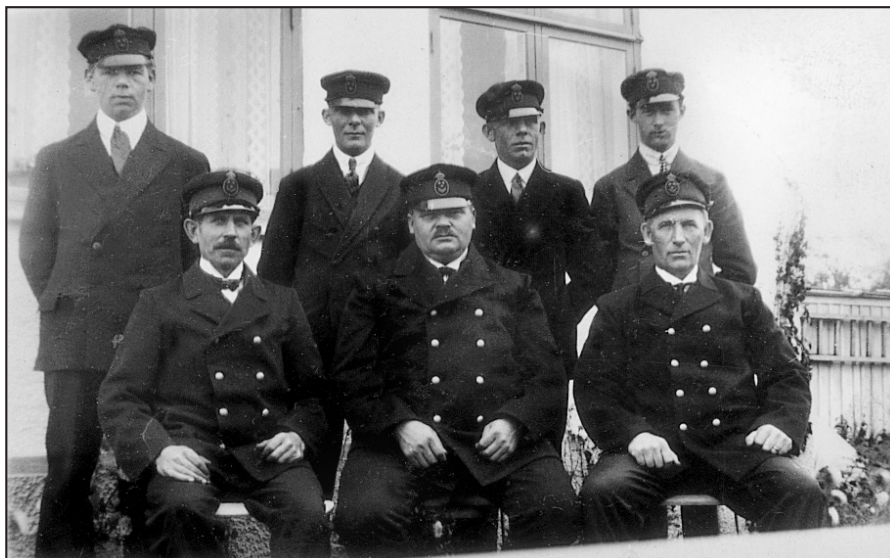
myndigheterna att de skulle ha all hjälp de behövde.«, säger Karl Svensson.

På Bryggan där en fiskebåt lade till, blev man mottagen av kunglig majestäts representant –tulljäns-temannen Svensson. Han tittade i passet, jo det fanns svenskt uppehållstillstånd för tio dagar. »Vilken väg tillbaka?. Jaså samma«, Svensson tittade tveksamt ner i båten och dess smutsiga besättningsmän, de var officerare i det som var kvar av danska flottan, som skulle köra tillbaka innan det blev ljus. För att nästa natt göra samma resa med flyktingar och hälsas välkomna av tulltjänsteman Svensson.

Enligt en liten historia fanns där i Höllviken en man som hade en cykelaffär som ofta var stängd, »Stängt idag«. Han kallades »LadeLasse« Folk tyckte han var lat och slö som så ofta hade stängt. När LadeLasse hade dött hittade man i hans källare stora ostar och annat värdefullt. Det kom då fram att LadeLasse hade en reguljär linje mellan Köpenhamn och Foteviken. Han hämtade flyktingar nästa varje natt. Det var därför han inte orkade ha öppet.

ihj

Kustposteringen Skanör, från vänster: A. Lewander, Holger Lindal, Edvin Nilsson och Valle Ahlström, sittande: I. Sjölin, Ander Nilsson och Karl Svensson.

Kallelse till årsmöte

i Kulturföreningen Calluna.

Tisdagen den 20 april 2017 kl.1830, Ljungkyrkan Höllviken
Förutom sedvanliga årsmötesförhandlingar delar föreningen ut
Callunas Kulturpenning

Föredrag med bildspel av Christian Kindblad

»Den stora branden i Skanör 1885«

Därefter blir det kaffe och kaka.

Styrelsen

Callunas ideellt arbetande styrelse söker en

KASSÖR

med uppgift att sköta medlemsinbetalningar, fakturera våra bokförsäljare
och göra utbetalningar.

Om Du inte har bokföringsprogram eller annat, ordnar vi det.

Du kan om du så önskar arbeta utanför styrelsen och
rapportera till föreningens styrelsemöten.

Ersättning för direkta kostnader utgår naturligtvis.

Hör av Dig!

Ingemar h johansson

ordförande

calluna@tele2.se • 0709-85 27 99

Medlemsavgift

En påminnelse om detta det sista nummer Du får om Du inte betalt
medlemsavgiften för 2017.

Vi har närmare 650 medlemmar som förra året stött oss genom sin
medlemsavgift. Detta stöd har ju då resulterat i en mängd böcker och skrifter
om Falsterbonäset. Vi har haft ett flertal utställning kring olika teman,
föreläsningar och bildvisningar mm. Allt enligt våra stadgar »att sprida
kunskap om Ljungen« och Skanör och Falsterbo.

Vi är tacksamma om Du fortsätter att betala medlemsavgiften 150 kr även
för 2017.

Styrelsen

På Ljungen ges ut av
KULTURFÖRENINGEN
CALLUNA

Styrelse

Ingemar H. Johansson
Christian Kindblad
Eila Jonsson
Bertil Björck
Rune Bengtsson
Thomas Törnqvist
Lars Melin

Redaktör

Christian Kindblad, *chk*
christian.kindblad@telia.com

Ansvarig utgivare

Ingemar H. Johansson, *ihj*
calluna@tele2.se

Grafisk form

Christian Kindblad

Tryck

Holmbergs, Malmö

Adress

Kulturföreningen Calluna
Västra Mölledalsvägen 18
236 34 Höllviken
040-45 11 48

Callunas hemsida

www.calluna.nu

Medlemsskap

Sätt in 150 kr på vårt konto
bankgiro 5062-9773

Tidningen utkommer
med 3-4 nummer per år.

Återge gärna våra artiklar
men ange alltid källan.

Ljung, *Calluna vulgaris*

KULTURFÖRENINGEN
Calluna
DÅ OCH NU PÅ LJUNGEN